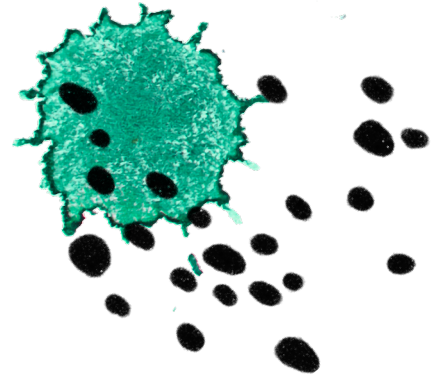

Työkalupakki uhreille

MAALITTAMINEN SOMESSA **– Julkisuudessa toimiviin henkilöihin, vaikuttajiin ja muihin somekäyttäjiin kohdistuva järjestäytynyt häirintä**

Maalittaminen on yleensä tietoverkossa tapahtuvaa järjestelmällistä toimintaa, jossa henkilö tai ryhmä (esimerkiksi verkkosivusto) omin toimin tai muita yllyttämällä käynnistää tai kannustaa yhteen kohteeseen kohdistuvan järjestäytyneen häirinnän, joka voi olla suoraa tai epäsuoraa.

Kyse on järjestelmällisestä, joukkoistetusta uhkailusta tai vainoamisesta, jossa toiminnan alkuunpanija tarkoituksellisesti osoittaa suurin kehotuksin tai piiloilmaisuin näkemystensä tukijoille tulevan uhkailun tai muun häirinnän kohteen. Keinoja ovat muun muassa loukkaaminen, uhkaaminen, mustamaalaaminen, epäinhimillistäminen, yksityisluontoisten tietojen levittäminen, perättömien tai muuten halventavien tietojen levittäminen. Tämän tarkoitus on alentaa muiden kynnystä osallistua pilkkaamiseen ja uhkailuun.

Maalittaminen voi kohdistua myös henkilöön hänen läheistensä tai työnantajan kautta. Maalittamisen tavoitteena on vaikuttaa ihmisiin, ilmiöihin tai yhteiskunnan rakenteisiin ja instituutioihin sekä erityisesti niitä kohtaan tunnettuun luottamukseen tai kiristää sen menettämällä. Maalittamisella pyritään vaintamaan kohde tai muuten vaikuttamaan hänen toimintaansa.

– Määritelmän pohjana käytetty Sisäministeriön työryhmän sekä Mika Illmanin (Valtioneuvoston selvi-tyksiä) kuvausta maalittamisesta.

Miten toimia, jos joutuu tai epäilee joutuneensa maalittamisen kohteeksi? **– 8 vinkkiä**

Ihan ensimmäiseksi tärkein: Vaikka hyökkäys on henkilökohtainen, se ei useimmiten koske sinua henkilöönä vaan jotakin mitä edustat maalittajalle. Taustalla voi olla esimerkiksi ilmiö, ideologia, aate tai ajatus. Vika ei ole sinussa, et ole tehnyt väärin eikä syy ole sinun.

1. Pyri hahmottamaan tilannekuva nopeasti mutta hätiköimättä

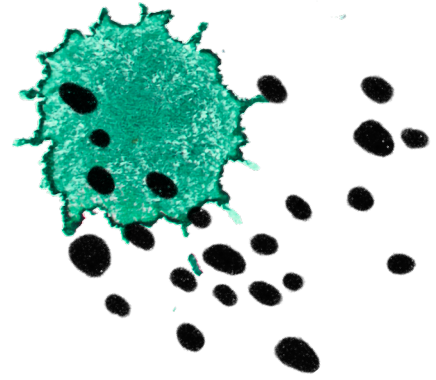
Missä maalittaminen tapahtuu? Kuka tai ketkä sen takana ovat? Miksi minut on valittu kohteeksi? Ota kuvakaappaukset kaikista materiaaleista, missä sinua maalitetaan – tai pyydä luotettavaa henkilöä tekemään se puolestasi.

2. Suojaudu somessa

Ilmianna maalittamispostaukset somealustalle. Suojaa omia kanavia: Muuta yksityisyysasetuksia. Varmista sometilien ja sähköpostin salasanojen turvallisuus. Harkitse osoitteen ja puhelinnumeron salaamista. Poista kommentointi. Estä maalittajat. Jos mahdollista: älä lue itse viestejä, vaan pyydä luotettavaa ystävää tai kollegaa tekemään se puolestasi, seuraamaan tilannetta ja keräämään kuvakaappaukset kaikista julkaisuista mahdollista rikosilmoitus varten. Lopeta maalittajan seuraaminen. HUOM! Älä ota vielä kantaa tai muutoin reagoi julkisesti tilanteeseen.

Työkalupakki uhreille

MAALITTAMINEN SOMESSA – Julkisuudessa toimiviin henkilöihin, vaikuttajiin ja muihin somekäyttäjiin kohdistuva järjestäytynyt häirintä

3. Anna tilaa tunteillesi

Maalittaminen saattaa alkaa äkillisesti ja saada aikaan voimakkaita suojaavia tunteita. On tärkeää koittaa antaa tilaa omalle tunnekokemukselle. Pelko, ahdistus ja esimerkiksi viha voivat olla voimakkaita silloin, kun omaa turvallisuuden tunnetta horjutetaan. Tunteiden kanssa auttaa, jos niistä voi jutella jollekin: kertoa, miltä tuntuu ja millaisia ajatuksia mielessä liikkuu. Tunnekuohussa myös auttaa se, että antaa tunteille nimen (esim. ahdistus, pelko) ja tekee havaintoja, millaisia kehollisia reaktioita tunne aiheuttaa (esim. tärinä, lihasten jäykistyminen, hengenahdistus). Tunnekuohussa järkiajattelu on mahdotonta ja tilanteen ratkaiseminen vaikeutuu.

Maalittamisen kohteeksi joutuminen voi aiheuttaa erilaisia pitkäaikaisempia tiloja. Näitä ovat esimerkiksi turvattomuuden tunne, luottamuksen puute, unettomuus, uupumus, ahdistuneisuus, masennus. Jos tunnereaktio jää päälle, kannattaa hakea ammattiapua. Pidä huoli omasta jaksamisestasi.

4. Älä jää yksin

Puhu heti tapahtuneesta luotettavien ihmisten kanssa. Rakenna tukiverkostoa. Etsi vertaistukea: hyvää tukea saa niiltä, jotka ovat itse joutuneet kohteeksi. Pyri löytämään lähipiiristä ihmisiä, jotka osaavat tukea, rauhoitella ja luoda turvan tunnetta. Vältä ihmisiä, joilla on taipumusta kauhisteluun tai muuhun voimalliseen reagointiin esim. vastahyökkäykseen kannustamiseen tai asian maton alle lakaisemiseen sanomalla ”älä välitä”. Älä vähättele omaa kokemustasi! HUOM! Hae matalalla kynnyksellä ammattiapua kokemuksen, tunteiden ja ajatusten läpikäymiseen. Netissä saa apua mm. Seuraavista paikoista:

Rikosuhripäivystys – rikufi

Naisten linja – naistenlinja.fi

Someturva – someturva.fi

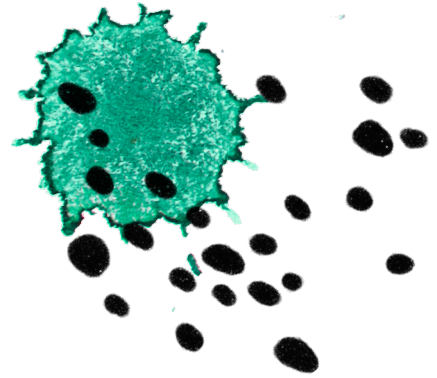
Mieli ry:n kriisipuhelin – mieli.fi

5. Pohdi tarvittaessa vastinetta rauhassa

Jos mahdollista ja perusteltua, tee hallittu vastine, kun tunnekuohusi on laantunut ja koet, että pystyt jäsentelemään asioita ilman voimakasta tunnereaktiota. Vastine voi auttaa siihen, ettet luo tyhjiötä, josta maalittaja hyötyy. Vastinetta ei kannata tehdä maalittajaa varten vaan esim. omia sidosryhmiä ja seuraajia varten, jos on esim. syytä oikaista valheellista tietoa. Pyydä apua tähän, jotta saat neutraalin arvion vastineesta: Kannattaako sen tekeminen? Millainen vastine olisi paras – milloin se kannattaa julkaista ja missä? Vastineen tulisi olla sellainen, ettei se ruoki maalittajaa. Huom! Maalittajan nimeä ei useimmiten kannata mainita.

Työkalupakki uhreille

MAALITTAMINEN SOMESSA **– Julkisuudessa toimiviin henkilöihin, vaikuttajiin ja muihin somekäyttäjiin kohdistuva järjestäytynyt häirintä**

6. Tee tarvittaessa rikosilmoitus

Sinun ei tarvitse ymmärtää juridiikkaa tai tietää, onko tapahtunut rikoslain mukaan rikos vai ei. Poliisi tutkii sen rikosilmoituksen jättämisen jälkeen. Rikosilmoituksen voi tehdä osoitteessa poliisi.fi Mukaan kannattaa liittää kuvakaappaukset. Rikosilmoitusten tekeminen kerää poliisille myös tärkeää tietoa ilmiöstä ja esimerkiksi sen lisääntymisestä. Maalittamistapauksissa voi tulla kysymykseen useita eri rikoksia, yleisimpinä kunnianloukkaus ja laiton uhkaus, joita poliisi tilanteessa tutkii. Oikeudellisesta puolesta voit aina konsultoida juristia (esim. someturva.fi ja somelaw.fi). Näin voit saada neuvontaa ja apua rikosprosessin aloittamiseen ja siihen, että rikosilmoituksessa tulee varmasti tuotua esille rikostunnusmerkistön kannalta oleelliset seikat.

7. Tunnista maalittajan ympärillä olevat muut ihmiset

Kaikki, jotka käyttävät somea, voivat joutua osalliseksi maalittamista erilaisissa rooleissa. Joskus myös omat tuttusi saattavat kuulua johonkin näistä rooleista. Rooleja ovat mm.

Puoltajat – Ihmiset, jotka tykkäävät maalittamiseen liittyvistä julkaisuista.

Kannustajat – Ihmiset, jotka kommentoimalla osoittavat kannatusta (esim. emoji tai sanalliset ilmaiset).

Lietsojat – Ihmiset, jotka heittävät ”bensaa liekkeihin” omilla kommenteillaan ja vahvistavat maalittajan sanomaa ja tunnetta.

Hyväksynnänhakijat – Ihmiset, jotka haluavat tulla nähdyksi maalittajan silmissä ja haluavat tuntea kuuluvansa porukkaan.

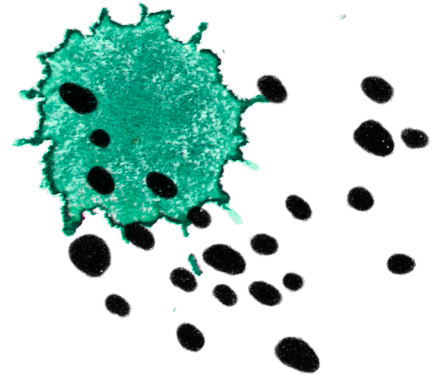
Sivustaseuraajat – Ihmiset, jotka eivät osallistu itse reagoimalla tai kommentoimalla julkisesti, mutta seuraavat sivusta maalittamista.

Mikäli olet sivustaseuraaja, voit tukea maalittamisen kohdetta lähettämällä kannustavan viestin, soittamalla tai postaamalla tukesi omissa kanavissa ilman maalittajan tägäystä. Maalitetun puolustaminen maalittajan somekanavissa voi saada aikaan lisää hyökkäyksiä. Voit myös tarjoutua ystäväsi tueksi keräämään kuvakaappauksia maalittamisesta mahdollisia jatkotoimia varten. Voit ilmiantaa maalittamispostauksista alustoille ja ylläpitäjille (ota kuvakaappaukset ennen ilmiantoa). Sivustaseuraaja voi ilmaista tukensa esim. seuraavilla avauksilla: Kuuntelen, jos haluat jutella. / Voinko auttaa jotenkin? / Huomasin, mitä tapahtuu: sinulla on ollut varmaan vaikeaa. / Miltä sinusta tuntuu?

Puolustajat – Ihmiset, jotka aktiivisesti puolustavat maalittamisen kohdetta.

Työkalupakki uhreille

MAALITTAMINEN SOMESSA **– Julkisuudessa toimiviin henkilöihin, vaikuttajiin ja muihin somekäyttäjiin kohdistuva järjestäytynyt häirintä**

8. Pyydä tarvittaessa apua viranomaisilta

Jos koet, että maalittamiseen liittyy uhkaa fyysisestä väkivallasta, pyydä apua viranomaisilta.

Lisähuomioita:

- Huomioi, että maalittajalla voi olla poliittisia ja/tai taloudellisia motiiveja, persoonallisuushäiriötä, mielenterveyden ongelmia, sosiaalisen integraation haasteita tai muita asioita, joihin et voi omalla vastauksellasi koskaan vaikuttaa. Sinun tehtäväsi ei ole kuitenkaan tehdä julkista arviota, vaikka epäilisitkin jotain tällaista. ”Yhteiskunnan ulkokehälle on jäänyt ihmisiä, joiden ainoa yhteenkuuluvuuden tunne saattaa syntyä siitä, että he pystyvät sanomaan netissä jollekin tosi pahasti, ja he kuuluvat yhteisöihin tai ryhmiin, joissa sitä arvostetaan.” (Emmi Nuorgam, Talouselämä 11.6.2021)
- Usein maalittajat perustelevat omaa toimintaansa sananvapaudella ja perusoikeuksilla. Sananvapaus ja perusoikeudet eivät kuitenkaan tarkoita sitä, että sen varjolla loukataan muille ihmisille kuuluvia perus- ja ihmisoikeuksia. Ihmisarvoa loukkaavat ilmaisut eivät koskaan kuulu sananvapauden piiriin. Laittoman uhkauksen kaltainen väkivallalla tai muulla rikoksella uhkaaminen on koventuneen keskusteluilmapiirin ääri-ilmiö, joka ei nauti sananvapauden suojaa.
- Perus- ja ihmisoikeuksien täytyy toteutua myös somessa, joka on keskeinen osa nykypäivän itseilmaisua.

Laajemmin aiheesta:

Vihapuhetyökalupakki: suomenpen.fi/vihapuhetyokalupakki

Järjestelmällinen häirintä ja maalittaminen (Mika Illman/Valtionneuvoston selvityksiä):
julkaisut.valtioneuvosto.fi

Maalittaminen somessa – työkalupakki uhreille -työryhmä:

Hidasta elämää, PING Helsinki, Someturva, Somelaw

Työryhmä on konsultoinut Helsingin poliisilaitoksen ylikomisario Jari Taposta sekä Mediapoolin Tero Koskista. Työryhmän työskentelyyn on osallistunut lisäksi useita vaikuttajia, joilla on kokemusta maalittamisen kohteeksi joutumisesta.